

ขี้เหล็กบ้าน

Senna siamea (Lam.) H.S.Irwin & Barneby

ชื่ออื่น

ขี้เหล็กแก่น (ราชบุรี); ขี้เหล็กบ้าน (ลำปาง, สุราษฎร์ธานี); ขี้เหล็กหลวง (ภาคเหนือ); ขี้เหล็กใหญ่ (ภาคกลาง); ผักจืด (เงี้ยว - แม่ฮ่องสอน); แมะขี้เหล็กพะโต๊ะ (กะเหรี่ยง - แม่ฮ่องสอน); ยะหา (มลายู - ปัตตานี)

ชื่อสามัญ

Siamese senna, Thai copper pod

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ขนาดกลาง ไม้ผลัดใบ สูง 5 - 15 เมตร เปลือกต้นสีเทาอมดำ แตกเป็นร่องเล็ก ๆ ตามยาว ลำต้นแตกกิ่งจำนวนมาก เป็นทรงพุ่มใหญ่ ใบ ใบประกอบขนนกปลายใบคู่ เรียงสลับ ใบหลักยาว ประมาณ 15 - 25 เซนติเมตร ใบย่อย เรียงเป็นคู่ ๆ 7 - 16 คู่ ใบย่อยมีรูปร่างรี โคนใบ และปลายใบมน ใบขนาด 1.5 - 2 x 3.5 - 4 เซนติเมตร แผ่นใบ และขอบใบเรียบ เส้นใบมองไม่ค่อยชัดเจน ใบอ่อนหรือยอดอ่อนมีสีแดงเรื่อ ใบแก่มีสีเขียวสด ไม่มีขน ดอก ออกเป็นช่อขนาดใหญ่ ออกเฉพาะบริเวณปลายกิ่งเท่านั้น ช่อดอกยาวประมาณ 20 - 40 เซนติเมตร แต่ละช่อประกอบด้วยดอกจำนวนมาก กลีบรองดอก 3 - 4 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ มีขนาดเท่ากัน เกสรเพศผู้ 10 อัน เกสรเพศเมีย 1 อัน ดอกจะเริ่มบานจากโคนช่อเรื่อย ๆ จนถึงปลายช่อ ดอกบานเต็มที่มีขนาดประมาณ 2.5 - 4 เซนติเมตร ฝัก มีลักษณะแบนยาว ฝักอ่อนสีเขียว ฝักแก่สีน้ำตาลอมดำ ฝักมีขนาด 1.5 - 2 x 15 - 25 เซนติเมตร ภายในมีเมล็ดเรียงตามความยาวของฝัก จำนวน 20 - 30 เมล็ด เมล็ด รูปร่างรีแบน สีน้ำตาลอมดำ

การกระจายตัวตามธรรมชาติ

พบตามป่าละเมาะทั่วไปตามพื้นที่ราบของประเทศไทย

การใช้ประโยชน์

พืชอาหาร และสมุนไพร

ช่วงการออกดอก/สีดอก

ออกดอกช่วงเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม และติดฝักช่วงเดือนสิงหาคม - ตุลาคม

ให้ดอกสีเหลืองเข้ม